Ч. 164 (11.129). Львів, субота 23. липня 1927. Почтова оплата заплачена ричалтом. Рік XLV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполудне. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Смерть румунського короля.

Львів, 22. липня 1927.

„Помер король, нехай живе король!" — ось оклик, який сьогодня повторює ціла Румунія. Жалібні напіви над домовиною короля Фердинанда чергуються з окликами в честь нового короля — дитини, волею неперебірчивого Братіяну формального державця румунського престолу.

Помер король! Яким беззвучним і беззмістовним здається нам цей титул після великої війни і революційної хвилі — тимбільше у відношенні до особи померщого румунського короля Фердинанда. Справді, він був нічим іншим, тільки носієм беззвучного, полинялого титулу.

Король Фердинанд помер в ночі, 20. ц. м. та в суті річи він уже від кількох літ був мертвий, зрештою ніколи не проявляючи якихнебудь визначніших індивідуальних прикмет. Припадково і принагідно попав цей німецький князь з католицької лінії Гогенцолерн-Сігмарінген на румунський престол. Коли його дядько, перший румунський володар з королівським титулом, Карло I., розумний і здержливий, безпотомно западав у глибоку старість, наступство румунського престолу запропоновано його братаничеві Вільгельмові Гогенцолерн-Сігмарінген. Та цей волів жити в маленькому, але культурному полуднево-німецькому князівстві, як двигати королівський вінець в півдикій балканській країні. Тоді доля всміхнулася до його молодшого брата Фердинанда, неповнолітного, пересічного німецького офіцира. Постановою румунського парляменту став він наступником румунського престолу, довший час приучуючись кермувати державою при боці свого дядька. Однак цього мистецтва не навчився він ніколи. Дійсним володарем малої, а опісля „великої" Румунії була вродлива королева Марія, голова ледачої двірської камарилі, а уряд з невеличкими перервами неподільно прибрав до своїх рук ватажок т. зв. румунських лібералів Братіяну. Ці дві „зорі" ярко в останніх роках блищали на хмарному румунському небозводі, в сутінь відсуваючи короля Фердинанда.

Серед военної бурі і хуртовини в Европі вступив померший король на румунський престол. Румунія, звязана мілітарним союзом з Австрією, не приєдналася до осередніх держав, але проголосила невтральність. Однак згодом (27. серпня 1926 р.) під натиском антанти та під впливом англьофільської королевої Марії і франкофільського прем. Братіяну, Румунія виступила війною проти знемагаючих осередніх держав. Австро-німецькі війська під проводом непобідного Макензена скоро поклали край спізненому розгонові „зрадливої" Румунії та її снам про могутність. Більшу частину Румунії зі столицею Букарештом обсадили війська осередніх держав, а уряд з королем і державною касою (яку опісля передано в депозит Росії) втік в Яссі. Повна залежність Румунії від Росії та її армії, а опісля вибух революції й берестейський мир України з осередніми державами поставили Румунію в дуже скрутне положення. Центральні держави, виснажені до краю, дуже ласкаво обійшлися з побідженою Румунією. Дня 7. травня 1917 (себ-то після неповного року від хвилі виповідження їм війни Румунією) заключено букарештенський мир між Румунією й осередніми державами. За деяке спростування границь в користь Австрії, звороту загарбаної Добруджі, Болгарії і нафтові концесії в користь Німеччини осередні держави дали Румунії вільну руку щодо Бесарабії, яку й приєднано до „реґату" відомими румунськими способами і засобами, стручуючи цю прекрасну, багату країну в пропасть безладдя, провокації і визиску.

Заломання центральних держав сколихнуло Румунією. Вона виявила тоді крайно імперіялістичні апетити: Розвал Австро-Угорщини дав „хоробрим" румунським військам величезні здобутки. Відстала, некультурна, півдика Румунія загарбала тоді величезні простори з мішаним, а то й зовсім нерумунським населенням. Таким чином повстала „велика" Румунія, а на її чолі формальний будівничий король Фердинанд Гогенцоллерн-Сіґмарінґен.

Обставини складалися корисно для „великої" Румунії. Династичними звязками, приступленням до склеєної Бенешом малої антанти і мілітарним союзом з Польщею, румунські державці намагалися зберігти здобутий „стан посідання". Постійним станом облоги в „приєднаних" провінціях, провокаторськими засобами сіґуранци, самоволею здеправованої чисто балканської адміністрації змагають румунські правителі внутрішньо зберігти осягнений „стан посідання".

Темною хмарою на небозводі цих румунських осягів є справа престолонаступства. Безжурного і популярного князя Карла, що виявляв помітну самостійність у відношенні до двірської камарилі і її виразника Братіяну, що виявив досить безцеремонно своє легковаження накиненого йому подружнього звязку, позбавлено прав наступства і прогнано з краю. Амбітна королева Марія, що неподільно кермувала державними справами зі своїм вірником Братіяну, лякалася, що зі смертю короля Фердинанда і приходом до керми Карла, урветься всевлада двірської камарилі. Також Братіяну лякався втратити владу. На спілку з королевою використав він розбіжности з подружнього життя наступника престолу Карла, перевів в підчиненому собі парляменті відповідну постанову, якою переляно права до престолу на малолітнього (тепер пятилітнього) кн. Михайла (сина Карла), створив віддану собі на час малолітности короля Реґенційну Раду і таким чином забезпечив собі і королевій досмертне панування в Румунії. Однак коли в слова: „помер король" вся Румунія вкладає однаковий зміст, то неоднаково інтерпретується слова: „нехай живе король".

Авересканська і цараністична партії безумовно відносять ці слова до прогнаного кн. Карла. Також в армії має він значні впливи і звязки. Братіяну, що в недавніх виборах здобув террором і перекупством небувалу в ніякому парляменті більшість, з трівогою й одчаєм глядить в будуччину. Над Румунією зависла чорна хмара майбутнього безладдя, спричиненого проблемою престолонаслідства.

Брутально гноблені і насилувані народи та „приєднані" до варварського „реґату" провінції, теж підсвідомо симпатизують з прогнаним кн. Карлом, сподіючись з його поворотом зміни внутрішньої румунської політики і припинення балканщини.

На новий шлях.

В справі централізації нашої збіркової акції.

(Дискусійна стаття.)

Скільки то не писалося у нас про те, що український загал замало причиняється до складання добровільних датків на культурні й гуманітарні цілі! Скільки спроб пішло на те, щоби діло якось справити і повести організовано, пляново! Та, на жаль, цієї важної справи до цеї пори не вдалося нам схопити й вивести на чисту воду

Був час, коли наші очі звернені були чи не виключно на американську еміґрацію, але коли ми побачили, що наші амер. земляки і при найліпшій волі не в силі будуть нести цілого тягару старого краю, ми почали розглядатися між собою і рік за роком більш усвідомлювали себе в тому, що помогти собі повинні в першій мірі ми самі. Останні роки нашого лихоліття доказали чи не кожному з нас, що надіятися на чиюсь поміч — це дитиняча ілюзія і зовсім не лицює нації, котра всім єством прямує до кращої будуччини.

Доказом того, що тільки власна праця веде до визволення, можуть послужити нам визвольні змагання наших сусідів-славян, які в часах найбільшого гнету знаходили фонди на це, щоб заспокоїти культурні змагання й гуманітарні потреби своєї нації.

Здавалося, що по наших великих невдачах, по нещасливім закінченні війни, і ми зуміємо усвідомити собі своє положення і в справах спільних для нації як цілости станемо одною лавою. Здавалося, що цілий тягар понесемо без нарікання й ропоту і тимсамим зможемо дати гідну відправу нашим сусідам, що покажемося гідними тих жертв, які ми зложили на вівтарі Батьківщини.

Тимчасом рік за роком потреби нації збільшалися. Визвольна війна полишила по собі тисячі калік і безбатченків, долею яких держава не занялася; гроби наших героїв — ці останки нашої слави — до нинішнього дня не приведені до порядку; день за днем тратимо наше шкільництво й наших дітей на силу заганяють в не-українську школу; ми донині не спромоглися на краще приміщення такої інституції як „Просвіта"; така важна справа, як справа нашого театру у Львові донині не може рушити з місця; наші ґімнастичні товариства в самому центрі не мають ні відповідного приміщення ні площі; люди, що віддали все для нації, що стали її гордістю, не діждались донині одного памятника. І т. д. і т. д. Або таке: рік-річно на весні голодує наше село, передовсім Гуцуловина, а ми щойно в час найбільшої нужди звертаємося за поміччю до суспільности, намічуємо пляни. А помочи від того здається, дуже мало, бо на такі випадки суспільність повинна бути заздалегідь приготована, а так воно, на жаль, не є.

І скільки то вже разів до кожного такого діла наші передові, компетентні чинники забиралися, здавалося, з цілою енерґією, писали патріотичні відозви, розсилали обіжники і складкові аркуші, а для більшої заохоти друкували звіти й оголошували імена жертводавців! А потім ціла справа якось затихла на те, щоби знову починати її по якімсь часі наново і то з самого початку...

Нехай вибачають ті, що для того діла поклали вже свій труд, але хто цілій збірковій акції приглядається з боку, то чомусь набирає переконання, що щось воно не так, що не вистане нарікати на байдужність мас і зі зневірою ждати завтрішнього дня, а доконче треба було би провірити старі шляхи й методи і на найближчу будучність шукати нових доріг. Бо не хочеться повірити, щоб те, чого доконували чехи, словаки, словінці й інші славяни в той час, коли були в умовинах, подібних до нинішніх наших, не могли перевести українці, правда, в часі, дещо припізненім.

Коли приглянутись визвольним змаганням інших народів і їх культурним добуткам, то скільки подивугідної, муравлиної праці вложено у них в кожне діло, як витревало, з наміченими плянами добували вони кожний гріш для своїх інституцій і загально-народніх потреб і які величаві успіхи кінець-кінців увінчали їх витревалість! Вистане перейтись по чеських селах і містах, зацікавитись розвитком їх культурних надбань, поспитати тямущих людей, коли і як поставили вони цей будинок чи памятник, а побачимо, що тут обдумано послідовно і зорґанізовано переведено в життя знану нам пословицю „Громада по нитці — бідному сорочка". Коли вкінці приглянутись до способу, яким їх суспільні чи партійно-політичні орґанізації оподатковують своїх членів і при помочі марок збирають успішно членські вкладки, то мимоволі приходить на думку, чомуб і нам у строго обдуманий і зорґанізований спосіб на цей лад не повести акції збірок.

Подаю такий плян: Покликані культурні й гуманітарні інституції повинні спільно порозумітися і збірки марками визначити по черзі місяцями. Для таких інституцій, як „Рідна Школа", повинно бути назначено більше місяців, що по собі не черґувалися би. В одному місяці не повинно збиратись виключно на одну ціль. Збірка марками не повинна виключати постійних місячних добровільних оподаткувань о-

винниць, котрі почувають цей обов'язок перед нацією.

Цілу акцію збірок марками повинна перебрати на себе інституція найбільш поширена і найбільш між нашим народом популярна, що має доступ до кожного нашого села. На мою думку повинна бути нею „Просвіта". Для цієї цілі слід би назначити окремого урядовця, що в центрі провадив би діловодство збіркової акції, слідив би за точним її переведенням, вів книговодство і виготовляв звіти. Оплачувати його мали б обов'язок усі інституції, що братимуть участь у збірковій акції, пропорціонально до скількости уділених їм місяців. Філії і читальні „Просвіти" мали б обов'язок, з уваги на наше теперішнє положення і на загальне добро справи, вести це діло по можности безкорисно, бо цю справу слід би поставити так, щоб повести її при можливо мінімальних матеріяльних витратах.

Проєкти марок повинні би предложити наші мистці-графіки і бажаним було би, щоб ті марки відзначалися і красотою і простотою, а заготовлення їх не потребувало аж задто великого матеріяльного вкладу. Кожний фонд повинен мати окремі марки. Думаю, що марки повинні бути в ціні 10 і 20 сот.; це важне тому, що збірка повинна бути приступна навіть найбіднішим верствам населення.

Центр висилав би марки до філій для збірки на цілий рік, а філія передала б їх за розпискою по селу. При кінці кожного місяця — і це точно останнього дня — читальні мали б чеком фінансової інституції відсилати всі зібрані гроші до центру, а посвідкою і рештою марок відраховувалися би в філії. При помочі відповідних значків на чеках і підписів фінансових інституцій в центрі можна би слідити за ходом збірок, а при кінці кожного року слідувало б розрахуватися філії з центром. Я переконаний, що на кожне село можна з усією певністю висилати марки на 10, 20 до 30 зол. з кожного фонду, залежно від числа населення, свідомости і матеріяльних відносин.

Доброю стороною так переведених збірок було б це, що до збірки притягнено б якнайширші верстви нашого народу, бож 10 сот. місячно може пожертвувати й найбідніша одиниця доброї волі. З часом ми добули б загальне довір'я до збірок і загал привик би до постійного складання жертв, нехай і мінімальних. А це найважніше наше завдання, щоб до складання збірок притягнути і привчаїти маси.

В цей спосіб поведена акція збірок не виключала би принагідних збірок з нагоди свят чи торжеств на такі цілі, які невідклично потребують більших фондів. Не виключала б також і дотеперішнього постійного складання жертв інтелігенцією та свідомим громадянством.

Збірка марками мала б дінняти всенародного, постійного, строго зорганізованого характеру і мала б планово побільшити дорібок нації. Зібрані фонди вплинвали б виключно до центру, котрий ними після потреби завідував би, бо дотеперішнє частинне залишування грошей по філіях, хоч би й „Рідної Школи", рішучо не промовляє за цим способом розподілу грошей. При нашому положенні децентралізація збірок є шкідлива і свідчить лише про недостачу довір'я до центральних установ. Так бути не повинно, бож наші центральні установи заслуговують на повне довір'я.

Повищою статтею не думаю громадянству накидати готового пляну, як переводити збірки. Але бажаним було би, щоби ширший загал заінтересувався цією преважною для нас справою, подав у тому ділі свою думку і приступив до направи фатального фінансового положення українських культурних і гуманітарних установ.

Ст. К.

З побуту на Радянській Україні.

IV.

Українська Академія Наук.

Розглянутися у всіх варштатах праці Української Акад. Наук тяжко, бо їх є в дійсности дуже багато. Щоби визнатися у цій величі роботи треба би посидіти в Києві один, або й два місяці, ходити від одної установи до другої і приглядатися. Завважу, що в історично-філологічнім Відділі, якого головою є акад. Кримський, мала Академія в році 1924. трийцять три наукові установи. В другім фізично-математичнім Відділі під головуванням акад. П. А. Тутківського було вже в р. 1924 двайцять одна наукових установ. У третім соціяльно-економічнім Відділі девять установ. Тут головували акад. Василенко і Гіляров.

Праця у всіх тих установах йшла нормально. Сьогодні є їх вже більше. Окрім академиків працюють у тих установах штатні і нештатні робітники, яких число, коли судити по „Звідомленню Української Академії Наук за 1924" перевищає триста осіб. Зпоміж них виростають нові дуже поважні сили, мущини і жінки. Твориться новий тип ученої жінки.

Додам, що під доглядом Академії Наук є Всенародня Бібліотека України, в котрій в р. 1924 містилося 974.000 томів, філія в Києві із 150.000 томами, філія в Виннищі із соткою тисяч томів та триста тисячами часописів і соткою тисяч листівок. В завідуванню Академії є музей мистецтва (б. імени Ханенка), Антропологічно-Етнографічний Музей ім. Вовка, Комісія для краєзнавства і Друкарня.

Кошти утримання всіх тих установ і злучених із ними видань покриває радянська влада квотою около пів міліона карбованців (двіста пятьдесять тисяч долярів). Та всеж таки і ця квота не вистарчає. Ростуть потреби Академії, роками лежать наукові праці в редакційній теці, залишається невиконаною неодна важна робота. А окрім цього завважується брак приміщення. Щоби останньому запобігти, управа Академії звернулася до влади з проханням, щоби на потреби Академії віддано нескінчений будинок т. зв. Ольгинської гімназії (угол Фундуклеївської сьогодні Леніна і Короленка). Це велика будівля із 80 салями. Заходи Академії увінчалися успіхом. Дім викінчується і мабуть вже осінню обійме його Академія на свої потреби. Є також надія, що історична Секція під головуванням акад. Мих. Грушевського дістане для своїх потреб дім при вул. Короленка ч. 35. Теперішній народний комісар освіти гром. Ол. Мик. Скрипник виявив для потреб Академії багато зрозуміння і є всяка надія, що найдуться обильніші фонди на працю і видання, та що передача будинків під управу Академії піде скорим кроком.

Цим разом зацікавила мене праця в Інституті наукової мови, з яким секція природописно-математична Наук. Тов. ім. Шевченка стояла у тісніших звязках, помагаючи при укладі термінольогії. Тут виготовлено вже одинацять термінологічних словників по всім галузям наук, котрі чекають своєї черги в друку. До укладу термінології прикладає радянська влада велике значіння. Замітне, що Інститут наукової мови користав обильно із праць по термінології та номенклатури Верхратського, д-ра Вол. Левицького, проф. Степ. Рудницького, Мельника і інших галицьких учених. На моє питання, чи дуже ріжняться назви, дістав я відповідь, що ріжниці невеликі. Видно, що хоч яка широка українська земля, то всеж таки в єдність і одноцілість в мові проявляються на кожному кроці. Інформації подавали мені численні люди, інжініри-техніки, хеміки, природники, математики і лікарі протягом кількох годин, за що їм усім на тім місці сердечно дякую.

Інститут наукової мови міститься в будинку Всенародньої бібліотеки. Побіч двері, в яких працює великий геольог України Павло Тутківський. Хоча учений академик числить вже 78 літ, тримається бадьоро. Дав він українській науці багато студій із царини геольогії і невпинно дальше працює у ній. Веде він мене до окремої великої салі, де розложені кости протопляста мамутів. Це, мабуть, чи не одинокий екземпляр, в котрім не бракує ані одного кусника. З цілою собі ввічливістю розказує учений академик чому цей рід звірят скоро вигинув, де і як ці кости найдено, з яким трудом розбиті части складано в одну цілість. Жалує тільки акад. Тутківський, що не має відповідно високої салі, щоби цей величавий кістяк обрамувати в залізо і уставити в стоячій позиції.

Розглядаючись, хочби тільки побіжно у звідомленню Академії, та приглядаючись близче поодиноким її установам, мимоволі вириваються мені з уст слова:

Будує її ґеній української думки гноблений і поневіряний на Україні за царських часів! Гніт царської влади, заборона української мови в школі і науці не доконали руїни. Вперті у своїй роботі і у своїх українських переконаннях люди не дали себе ані винародовити, ані згнобити. Ґеній української думки підтримав їх на силах. Сьогодні, за радянської влади, при певній змозі праці для культурного розвитку України цей ґеній української думки доказує надлюдських діл. Українська Академія Наук це наші гордощі! І треба голову склонити перед її теперішньою працею, але й перед тими людьми, що у важкому часі гніту не вирікляся українства, своїх прізвищ під українськими творами не затаювали, до українського народу свою приналежність явно визнавали і в найтящих часах переслідувань служили йому до самовідречення своєю безкорисною працею. Сьогодні бачуть вони висліди свойого труду і

К. АНИЩЕНКО. 13

МИРОНОСНИЦІ.

(Докінчення)

— Не всіж такі дурні, як долиняни. А на водосвятії була защита: і Хома, і Карнавка, і Яким, і кооперація. А людей найшло — яблуку ніде впасти.

Петро щиро засміявся.

День святковий, гарний: в хаті сидіти нудно. Пішли до церкви на розвагу...Та на всякий випадок — на очі Богові показатися... Так-так... Ой, довго ще це буде... Вичитав я, що князь Володимир, отой, що стоїть у Києві над Дніпром, з хрестом у руці, — силоміць загнав киян у Дніпро і похрестив, а старих богів скинули в річку. Несе дніпрова хвиля богів до моря, а Володимирові хрещеники по березі за богами... Кричать: „видибай, наш боже, видибай, господи!" Не вилізли старі боги, а баба Кривобочиха ще й тепер їм молиться, — „видибай, боже, видибай". Бачите, як той дурман довго сидить в людях...

— Ой, це-ж правда! — вигукнула Одарка здивовано: справді так і мене учила... Та звідкіль-же Петро довідався?

— І я його про це спитала. — Вичитав — одказує. — Та ще й отщо вичитав. Один вчений ось-ось додлубається, з чого то почалось життя. Те, що курчат можна виводити без квочки — машиною, це ви бачили в кооперації... — Щоб курчатко вивести хоч-би й машиною — треба яйце мати. — Отже вчений над цим і бється. — Нема чого йому битись: хай півня спитає... Буде тоді знати, що раніше стало: чи курка, чи яйце... — Е, ні! він таки достукається: без півня й курки яйце буде, а після того знайде, як і порося в машині викохати, а там... може й дитину...

Потьмарилось у мене в очах... Почувала, що не маю слів сперечати з ним. Все таки кажу:

— Ет, чорт-батька-зна, що вигадують, аби людей дурити...

— Не дурити, а роздурювати. Як тільки наука дійде до цього, кінець всяким богам і ... мироносицям...

— Весело додає — і в моєї матусеньки якийсь мішечок гороху в засіці зостанеться...

— А ти скільки перетягав того гороху до Саньки?

Уважно поглянув на мене Петро. Давно його таким не бачила.

Питаю:

— Хочете знати правду?

— Ну-ну розкажи про вашу штуку.

— Це, мамо, пролетарський звичай, у всіх світів і народів однаковий: любов до найбіднішого, до найменшого в людській громаді. Горох пішов у складчину на нову сорочку Саньці. В цьому, мамо новий закон і звичай: комуна!

Слухаю його.

Серце хоче вірити, а язик питає:

— А як — Олекса — кат? а долинянські хлопці? А Хома?

— Це кукіль в пшениці. Ми його скоро виберемо, а Хомі артос вийде черствим гречаником...

— Знов колотнеча?

— На цей раз тиха й безкровна: викидай кукіль... Але через велику любов є й велика жорстокість... Ми до всього докопалися. Я послав нову звістку до ґазети — напечатають, а там діло піде своєю чергою. Раніше не писав: боявся щось неправдиво описати...

— Он-що...

Я була так стомлена, що й каганця не світила. Так і спати полягали.

X.

„Так і заснула. І сниться мені: з щирим серцем, і ясним оком вийшов ввесь свт на толоку — пшеницю жати. Від Переправки на Низькодоли скільки видно, жовтіє степ зрілим колосом. На обніжках сині волошки гойдаються... Люди й наші, і не наші: білі, чорні, жовті... китайці, московці, поляки... Василь — дід — за комісара: на коні гасає — розпорядок дає. А машина жне, машина снопи вяже, машина молотить, машина коржі пече...

„Стою — дивлюсь, роззявивши рота.. Диво-дивне. А тут: з якоїсь іншої машини, як вискочить свиня, за нею друга — третя... Наче машина, пороситься. Старенький дідок в окулярах на машину поглядає гайки підкручує, до мене й каже:

— Оце бабо Вівде, як бачите свиней маємо. А для людей я придумав таке: лізьте в он-ту машину — вилізете молодою дівчиною... Ще, — каже, — поїмо коржів з медом і потанцюємо гопака...

До Переправки-ж по воду юрба преться. Василь до мене гукає:

— Не дурно ми чистили криницю в Переправці, га?! Бач де мужицька правда ходила! Не збрехав мій покійник дід, хай його штанам легко згадається...

Микита-Француз, у новеньких гультиках, аж заюшився, кричить:

— Я вам казав!...

А Вівдя, княгиня полоцька, в парчевому кокошнику, підтикала спідницю і кладе копи, зі снопів волошки видирає...

— Здоровенькі були, бабо Вівде, ідіть-но до мене! Я вам щось скажу: ви стільки разів мене просили. Та де-ж ваші мироносиці?!...

Тут Петро десь взявся. Хвалить урожай:

— Добра пшениця — без куколя...

Дідок в окулярах тягне мене до машини, що із старого робить молодого! Сумліваюсь, а так мені

впертости і завзяття! Нехай же буде дозвіл українським каменярам культури і поступової думки! Не називаю їх імен, бо боюсь котрогонебудь із них пропустити. Імен цих небагато, та вони доказали чудес.

Вичислювати видань Академії не стану. Докладний список праць Української Академії Наук, виданих за шість літ її істнування (1918—24) і за початок року 1925 поміщений в „Звідомленню" за рік 1924, стор. 88—92. Всіх видань творів начислено 105. Це великі томи і праці великої наукової вартости. Замітне, що про рік 1920., коли до Київа увійшли сусідські війська, зазначено у „Звідомленню" слова: „нічого не друковано."

Добавлю, що для Академії Наук складається в Народнім Комісаріяті освіти в Харкові новий статут. Права Української Академії Наук мають бути поширені. Будуть переведені нові вибори. Є вигляди на дальшу, ще обильнішу наукову працю. В часі мойого побуту в Київі взяв я участь у двох засіданнях Академії економічного характеру. На одному із них вибрано членами двох визначних російських учених. Чи відсотково збільшається число академиків українців? — не умію сказати. Історично-фільольогічний Відділ від року застановив вибір нових членів а жде потвердження нового статуту. Два інші Відділи членів вибирають. В соціяльно-економічному Відділі вибрано академиком знаменитого юриста европейської міри, д-ра Стан. Дністрянського.

(Далі буде.) **Кирило Студинський.**

Радянська Україна.

Дещо про жидівську проблему на Україні в теперішній її стадії.

В харківському „Комуністі" містить Андрій Хвиля цілий цикль фейлетонів про антисемітизм. Старається він розглядати це питання з історичного становища. І ділово наводить цілу низку фактів про страшні прояви антисемітизму від найдавніших часів. Найширше обговорює давний царський, російський антисемітизм, що заключався в системі економічного винищування жидівства. До цього служила і славетна „Черта оседлости". Далі переходить до розгляду жидівської проблеми за часів комуністичної диктатури.

Комуністи стали по закінченні горожанської війни перед дійсно трудною проблемою. Як відомо найбільше жидів було на Україні та в Білорусі. Всі вони були скупчені по містах і містечках, де займалися дрібним промислом. Була між жидівством невелика пропорціонально частина таких, що жили достатно, що почували себе добре навіть при царських утисках і обмеженнях, бо їх майно та гроші давали змогу обходити закони, словом, купувати цілу російську адміністрацію. Для богатих жидівських купців і промисловців не було навіть „Черти оседлости". Не те було з біднотою. Вона дусилася у своїх ґеттах і страшенно бідувала, а її серед усіх жидів на Україні було найменше 70 відсотків. Горожанські війни довели до того, що та біднота найшлася в безвихідному положенні. При диктатурі комуністів, при повній націоналізації промислу та торговлі, навіть дрібної, те положення жидівських ґетт стало ще гірше чим безвихідне. Комуністи мусіли щось зробити для того населення і рішили поселити його на ріллі.

Що досі вони зробили в тій ділянці видно з фейлетонів Хвилі. І ми покористуємося наведеними ним цифрами в цілях інформації наших читачів про теперішнє положення жидівства в УСРР.

Кольонізація землі жидами в одному місці довела до того, що 22. березня 1927 р. проголошено на Херсонщині відкриття першого жидівського району. Осередком району є Великий Сейдемнух, перезваний тепер *Калініндорфом*. В районі має бути 18.240 душ населення. В тому нових кольоністів-переселенців жидів 8.106, а старих жидів-поселенців на ріллі 7.727. Попри те є в тому районі 1.961 українців і 443 німців. Жидівські кольоністи поселені в інших районах Херсонщини та Одещини не творять ще такої компактної маси, щоби з неї можна було творити окремі райони.

Одначе творяться для них за це окремі громади. Коли приглянемося процесові творення таких громад, то побачимо, що в 1925 р. було жидівських рад усього 19, в 1926 було їх уже 56, а цього року зросло їх число до 117. Отже творять їх дуже бистро. Крім того творили і творять там також окремі жидівські судові камери. І так у 1925 р. було їх 6, у 1926 уже 21, а цього року є аж 36.

Одначе частинне поселювання жидів на ріллі всеж таки вповні жидівської проблеми, точніше проблеми жидівської бідноти не розвязує. Тому старалися там втягнути жидів також до праці по фабриках і промислових підприємствах. Пригляньмося тепер процесові того втягування жидів до праці в промислі. В індустріяльних спілках України було в 1924 р. 62.328 робітників, що давало 12,5 проц. усього робітництва, в 1926 р. було їх уже 94.296, що давало 12,3 проц. всіх членів індустріяльних спілок України. Крім того у транспорті та на почтах і телєграфах було їх у 1924 р. 76.540, а це давало 24,8 проц. усіх робітників у тих підприємствах. Треба ствердити, що за старого режиму жиди не мали права працювати в тих установах. У 1925 р. було на транспорті та у звязку уже 85.411 робітників, що становило 21,2 проц. усіх робітників тієї ділянки. В установах т. зв. Наркомхарчу і комунального господарства було в 1924 р. — 7.086 жидів, а в 1926 р. було їх уже 9.585.

В 1924 р. було у всіх професійних спілках України 155.410 жидів, що давало 13,8 прц. усіх членів профспілок на Україні, а в 1926 р. ця цифра піднялася до 202.808 членів жидів, а це у загальному числі членів профспілок становить 12,1 прц. Загально збільшилося число жидівських професійних робітників за два роки на 47.395.

Коли зважити, що на Україні є всього населення 29 міліонів, а в тому понад два міліони жидів, то треба признати жидів пропорціонально досить у промислових та інших підприємствах. Одначе, коли приглянутися самому жидівському населенню та його соціяльному укладові, то прийдеться ствердити, що всі ті наведені цифри зовсім не доказують, щоби проблема жидівської бідноти на Україні була раціонально розвязуваною. Вся богата верства жидів еміґрувала, лишилася в УСРР сама біднота. Наведені в горі цифри за малі, щоби можна вносити про поправу життєвих умовин загалу її. Правда нині віджи[illegible] по містах та містечках дрібний домашній промисел, алеж не всі жиди є дрібними промисловцями і ремісниками. Очевидно більшість жидів по містах і містечках займається далі дрібною, хоч і дуже ризиковною спекуляцією та дрібним крамарством непівського покрою. Крім того появилися між жидами вже й нові лихварі, що всякими викрутасами, та ходженням поміж дощ, та й при допомозі своїх дітей, чи свояків-комуністів тримаються навіть тепер цупко на поверхні життя. І живуть добре! Вони не оглядаються ні на кольонізацію ні на опіку влади, а дають собі раду самі та набивають навіть солідно кишені. З усього сказаного виходить, що розвязка жидівської проблеми на Україні є нині майже ніякою. Все, що робиться — це паліятиви, півміри, що приносять вже нині для жидів більше шкоди чим користи. А в наслідках все воно буде для жидівського населення тільки шкідливе.

По віденських заворушеннях.

Відень, 21. липня 1927.

Ще не прийшло до порозуміння між поодинокими політичними угрупуваннями Австрії в справі віденських подій. Преса закликає до згоди. Ляндбунд запевнив уряд, що на випадок повторення заворушень, селяни помоглиби війську привернути порядок. — В часі заворушень стратила поліція 4 вбитих, 170 важко ранених і 260 легко ранених поліцаїв. У віденських шпиталях є 430 поліцаїв на лікуванні. По полудні відбувся похорон убитих поліціянтів, у якому взяв участь канцлер Зайпель, директор поліції Шобер і всі члени кабінету. — Дир. Шобер заявив у газетному інтервю, що віденські заворушення не були підготовані. Робітники бажали демонструвати спокійно проти увільнюючого присуду. Непідготовання проявлялося між іншим також у тому що маса була без проводу. В часі заворушень намагалися цей провід обняти комуністи. Далі стверджує Шобер, що хоч обурення віденських робітників на шаттендорфський увільнюючий присуд було дуже велике, то всеж виновниками підпалу палати справедливости були не віденці, а чужинні аґітатори, яким залежало на тому, щоби спричинити розрухи. — Школи обчислюють тепер на 7 міліонів. Австр. Дисконтовий Банк підніс процентову стопу з 6 на 7 відс., що спричинило велику констернацію в господарському світі.— Німецька права преса пише по віденських подіях, що Австрію булоб небезпечно прилучувати до Німеччини з уваги на те, що воно спричинилоб скріплення анархічних елементів у цілій Німеччині.

Вибух вулькану в Палестині.

Єрусалим, 21. липня 1927.

Жидівська Агенція Телеграфічна комунікує, що в місцевости Зарка, положеній на схід від Мертвого моря вибух вулькан, що викидає цілі потоки горячої лави. Вулькан був нечинний кількасот літ. Словом зле в Палестині. По землетрусах вулькан.

По смерти румунського короля.

Варшава, 21. липня 1927.

З нагоди смерти короля Фердинанда I. вислали до Румунії на руки королевої кондоленційні телеграми през. Мосцїцький і маршалок Пілсудський. Офіціяльну участь у похороні короля візьме в імени президента Польщі польський посол у Букарешті Шембек. На руки представника Румунії у Варшаві зложили кондоленції ім. уряду віцемін. Кволль, іменем президента Длєшьодовський а іменем марш. Пілсудського полк. Бек.

Терор на Україні.

Східня Агенція комунікує на основі вісток, одержаних з Москви, що на Україні дійшов терор до розмірів з 1920 р., коли то на чолі чрезвичайки стояли Петерс і Лапіс. Протягом 3-ох днів виконано екзекуції в цілій низці міст переважно на Правобережжі. Розстріли відбулися в Проскурові, Виннпці, Умані, Брацлаві, Житомірі та Ольвіополю. Загальне число розстріляних обраховують на 120 людей. Це має бути жниво 3-х днів.

Польський Банк зменшує кредити.

Варшава. 21 липня 1927.

Польський Банк далі зменшує всі додаткові кредити для банків і установ. Редукція кредитів буде відбуватися до 1. вересня ц. р. — За те Державний Рільний Банк призпав останніми днями для дрібних рільників кредит на суму 8.700.000 золотих. — На Галичину припалоб з того 3.200.000 зол. На східні воєвідства 795.000 зол. Очевидно, що українці не будуть з них мати ніякої користи.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·91·25—8·91·50, канадійський долар 8·88—8·89, чеська корона 0.26·50—0.27·00, австрійський шілінґ 1,25·—1·26·00, румунська лея 0.05·50—0.06·00 французький франк 0.34·75—0.35·25, швайцарський франк 1.71·50—1.72·—, фунт штерл. 43·30—43·70.

Виборчі висліди.

БРОДИ.

В IV. колі вийшло 12 жидів. Кандидат українець і поляк перепали наслідком хуліганської роботи деяких польських шумовин. У III. колі вийшло 8 жидів, 2 поляків і 2 українців: пп. Володимир Рудницький заст. нотаря і Гринь Шавлюк купець. Українці мають по думці компромісу одержати ще 2 мандати з I-го кола.

СТРУСІВ.

Перейшла ліста бльоку. Вибрано 10 українців, 16 жидів і 22 поляків.

БУДЗАНІВ.

Вибори до IV. кола скінчилися таким вислідом: 5 українців, 4 поляків, 3 жидів.

ГЛИНЯНИ.

В IV. колі вибрано 8 жидів і 4 поляків.

ПЕРЕМИШЛЯНИ.

В IV. колі вибрано 8 жидів, 3 поляків і 1 українця.

ЛЬВІВЩИНА.

В *Оброшині*, львівського повіту, вибрано 12 українців і 4 поляків (з I. кола).

НОВИНКИ.

— Почтові складанки розсилаємо з нинішним числом, та просимо П. Т. передплатників негайно відновляти передплату, щоби не було перерви у висилці часопису. Передплату належить присилати прямо до Адміністрації, яка на місяць серпень 1927 р. виносить 4·30 золотих.

— Селянська хліборобська вистава в Стрию. Стрийська Філія краєвого господарського тов. „Сільський Господар", „Повітовий Союз Кооператив" і „Маслосоюз" в Стрию уладжують для своєї округи в часі від 25. вересня до 2. жовтня ц. р. СЕЛЯНСЬКУ ХЛІБОРОБСЬКУ ВИСТАВКУ. Вистава має бути оглядом усієї хліборобської продукції, головно в економічнім стрийськім повіті і має показати нашому селу усе, хочби і з дальшого світу, що треба ввести у нас для поглиблення хліборобської і загальної селянської культури. Комітет вистави впорядковує відділи: 1) ростинної продукції (колосові збіжа, окопні, городина, овочі, трави, квіти, висліди навозових і інших досвідних піль і т. п.) 2) домашньої худоби, свиней, дробу, кріликів і т. п. 3) сільсько-господарських машин, 4) усіх інших засобів рільничої і селянської культури (молочарство, бжільництво, ткацтво, вишивки, килимкарство, деревляний, керамічний і дахівкарський промисл села, потрібні ремесла, сільськогосподарські видавництва і т. п.) Комітет вистави просить всі українські хліборобські організації, зразкові господарства, фабрики, торговлі та ремісничі заведення зголошувати свою участь у виставці. Для найкращих виставців передбачені почесні і готівкові нагороди. Тимчасова адреса виставового комітету: Повітовий Союз Кооператив Стрий.

Укр. гімназія в Яворові. На цьому тижні розпочались роботи над докінченням будинку гімназії, нескінченого і сильно знищеного в часі війни (зрабовано кабінети!). Кружок „Рідної Школи" в Яворові звертається з проханням до Громадянства, а в першу чергу до урожеців Яворівщини та до тих, що покінчили тут. гімназію, присилати жертви на докінчення будови і на виінування як слід гімназії, такої важної в чисто українськім повіті, гімназії, що вже має за собою гарну минувшину і значні заслуги у культурному житті Яворівщини. (Жертви присилати на адр. „Кружок Р. Ш." гімназія).

„Наріз", тижневий, загально-нац. ілюст. часопис, що виходив у Варшаві, і на короткий час був припинений, з причин незалежних від Вид-ва, починає знову виходити від 1. серпня. Передплату та жертви на пресовий фонд цього органу такого важного для наших північно-зах. земель треба висилати на адр.: *Narid, Warszawa, Dluga 50.*

— Де є Вербицький? У звязку з учорашньою вісткою під таким заголовком, повідомляють нас нині, що саме вчора вечером привезли М. Вербицького назад до карного суду у Львові.

— Львівські „небесні птахи". Громадянин Кракова Куркевич звернув увагу у Львові на один предмет, біля якого тутешні проходили байдуже. Були це пушки Ліги Державної Воздушної Оборони по аптиках, прицілені до телефонів. За гроші з цих пушок, які опорожнював підчас телефонної розмови він бавився по ресторанах у легкожиючім товаристві. Вломників, що розбили кілька днів тому касу в садівничій школі у Замарстинові, пізнали по відтисках пальців і ін. Це три „замарстинівці", які не навчились ще грабити в рукавичках.

— Воздушні королі. Чемберлін і Бирд вернулись разом до Ню-Йорку, де витали їх манифестаційно. Німецький летун Удет вибирається через Атлантик з Гамбурга 5-го серпня; зупиниться на Азорських островах, щоби набрати бензини і перелетить через Нову Фундляндію.

— Муссоліні-реформатор. Муссоліні невдоволений надмірним зростом аристократичних титулів і видав наказ скласти список усіх родин, які мають право носити ці титулі. Кого не буде в списку, той під загрозою 1000 до 5000 лір не має[illegible]

хочеться пожити!... І тільки но повернулась до тієї чудотворної машини, як побачила під ногами яму. І стою я на шляху, що перекопано ямою, дивлюсь туди, а там — піп печеною цибулею мироносну ікону начищає... А до машини йдуть інші стежки. Чи лізь в могилу до попа з печеною цибулею, або-ж нову стежку вибирай...

„Отаке-то наверзло мені в ночі. Розказала все, як на сповіді: порадьте сестри, на яку ступити? до якого берега плисти?"

Баба Вівдя встала, подякувала Одарці за пиріжки; сказала до молодиці:

— Піду я в завод, піду в комуну. Пересвідчусь на власні очі й на власний розум... Там видно буде, до якого берега плисти.. Поведу за собою і своїх мироносиць... Сестри милі, тільки-ж нікому ні словечка, бо й нас убють, як убили Дениса...

— І мені з вами можна до заводу? Там, кажуть, дохторша приїхала? Одній якось соромно...

— Обсапаємо картоплю й сьогодні-ж підемо.

Тихі, покірні чорні очі, що берегли в собі одвічну тугу й ніжність української жінки, твердо оглянули рідну округу, де бачили вони, хоч у сні, як жали толокою золоту пшеницю.

же назвати себе бароном, графом або князем ні на біленті, ні на карті або авті при помочі гербу. Урядова листа аристократії матиме 8000 родин (приблизно 40.000 осіб). Муссоліні є також за обмеженням громадянських прав жіноцтва. Недавно в одній промові військового трибуналу сказав таке: „Гадаю, що було би доцільним ужити засобів, щоби до судових розправ не допускати жіноцтва, яке часто вводить із собою у поважні справи пустий (легкодушний) елемент". Муссоліні не скриває своєї погорди для всіх, що думають інакше як він. Історик Сальвеміні, приневолений покинути Італію за свої погляди і позбавлений прав громадянства, видав в Америці книжку „Фашизм і його злочини". Книжка починається присвятою „Муссолінієму — мойому головному співробітникові". Присвята вколола диктатора неабияк, коли він видав окремий обіжник до всіх почтових бюр описуючи вигляд цієї книжки, з наказом конфіскувати її скрізь, під загрозою судової кари.

— **Ірляндська революціонерка.** Цими днями ми подавали звістки про смерть ірляндської революціонерки гр. Маркевич. Інформація повторена за іншими, що вона з походження полька, невірна. Гр. Маркевич — ірляндка, донька барона сера Віліяма Гоур Бута. Ще дівчинкою виявила вона непохитний характер і сміливість, пускаючись самотно лодкою на море. Була напрочуд гарна і захоплена оповіданнями про рідних революціонерів. Її ненависть до Англії була така велика, що не хотіла залишитись у Льондоні, хоча її представили на королівськім дворі. Родичі відреклись її і вона виїхала в Париж, у „латинську дільницю", де вчилась малярства, живши злиденним життям богемістки. Тут познайомилась вона із своїм будучим мужем, польським графом Маркевичем, за його вийшла заміж у 1900 р. Коли вона вернувшись з ним в Ірляндію, кинулась у крутіж політичної боротьби, граф сам відїхав до Росії. Її лишився титул „графині". Вона стояла в перших рядах ірл. революціонерів, агітувала, приготовляла страйки, поривала своєю красою, красномовством і сміливістю. В р. 1913. стала найблищою співробітницею Де Валери, а в 1916. командувала відділом 120 повстанців, в зеленій шапочці, чепурній куртці, з рушницею в руках. Її відділ вхопили англійці і засудили її на смерть, із заміною на 20 літ вязниці. Небавком її помилували і вона знову вернулась до революц. пропаганди. В 1920 р. її знову засудили на смерть і знову помилували загальною амнестією. В 1918 р. її вибрали в англ. парлямент, першим жіночим послом. Але вона не брала ніколи участи в засіданнях, лишаючись „непримиреною", біля Де Валери. В 1922 р. брала участь у кервавім повстанні в Фор-Корт. Потім їздила з відчитами по Америці, збираючи гроші на ірляндську революцію. Аж останними роками перестала брати активну участь у політиці. До мужа, до Польщі, не хотіла вернутись, заявляючи, що без огляду на її любов для нього, вона має вищі обовязки супроти батьківщини. Гр. Маркевич вернувся до неї і був при її смерти, разом з Де Валерою.

— **Жіночий рекорд.** Цим разом, здається, не проминаючий, а дійсно тривкий. Румунська природничка Стефанія Маразінеану, що працює в Наук. Інституті в Парижі, найшла спосіб як надавати радіоактивні прикмети цілій низці металів при помочі сонячного проміння. Її виїмковий талант відкрила кілька літ тому її професорка п-ні Кюрі, відкривниця раду. Маразінеану дістала під Парижем окрему лябораторію при астрономіч. башті в Медон. Винахід румунки дав би ключ до розвязки одної з найбільших тайн природи. Це був би перший випадок штучної продукції радіоактивної сили в лябораторії. Природний процес перетворювання радія страшенно складний і довгий: треба 1700 літ, щоб половина якоїсь його маси перетворилась основно. Маразінеану попала на слід як відвернути цей процес із олова, в яке радій перетворюється, добувати радіоактивну енергію. Цей неймовірний випадок мусить ждати ще на потвердження наукових сил.

— **Літературний куток.** Союз німецьких письменників звернувся до союзу драматургів, композиторів і поетів обєднатись в один державний союз німецьких авторів. — Гурток звеличників америк. поета Уота Уїтмана (пом. 1892) оснував фонд його імені з метою допомагати америк. бідним авторам. — Франц. вид-во „Пльон" почало видавати бібліотеку „Помс світа", в якій кожний том буде присвячений іншій країні або визначному місту земної кулі. — Донька Еміля Золі, мадам Де Бльонд, приготовляє повний життепис свого батька для нового збірного видання його творів. — Вийшла велика 2-том. студія про Едгара По, Герведа Аллена, де критик регабілітує память нещасливого, геніяльного письменника, який згинув у боротьбі із облудним пуританським середовищем Америки. — Прибраний син Максима Горкого, Зиновій Пешков видав англійською мовою свої спомини про службу в чужинній франц. легіоні п. з. „Сурма грає"; книжка вийде небавком і в інших мовах.

— **Примхи мілліярдерок.** У франц. місті Гур арештували в одній каварні підчас одної бучі кілька осіб. Між свідками приведеними на поліцію була одна молода дама. З її пашпорту виходило, що вона американка і немельдована. Коли її спитали: що вона тут робить? — вона відповіла, що це її приватна справа і що вона не приїхала у Францію збирати поліційні печатки. Коли її заявили, що її арештують, вона втішилась, що нарешті переживе щось цікавого. Ствердили, що вона донька американського мілярдера Гаррісона.

— **Американська пропозиція.** Бувш. австр. архикнязь Леопольд посварився з мадярським послом гр. Сехенії в Вашингтоні. Архикнязь визвав графа на поєдинок. Дізнався про це імпресарій боксових змагань у Ню-Йорку і телеграфічно запропонував архикнязеві, щоби бився з послом у боксі, у великім нюйорськім стадіоні. Без огляду на те, хто з борців докаже, що має чистішу честь поваливши другого пястуком на землю, імпресарій пропонує 5000 дол. гонорару і 5 пр. ц. із загального доходу. Бо на здоровий розум: чому честь чесніше боронити револьвером як боксовою рукавичкою?

— **Загадка містера Менфільда.** В одному льондонському шпиталі находиться дивний пацієнт: добре вихований, та добре одягнений більш 50-літ. мущина, який не знає про своє життя нічого за останніх 45 літ. Всі його спомини зупинились у менті, коли в 1881 р. в школі, в Мінеаполісі (Амер.), його вдарили підчас забави каменем у голову. Недавно тому під прізвищем Менфільда він їхав кораблем недалеко Сіяму. Нежданo з його носа полилась кров, він упав на землю, його запоморочило і коли прочуняв його свідомість зупинилась на 14-літнім році свого життя. Містер Менфільд заявив, що називає себе Джерней і що точно памятає, як його вдарили каменем у голову підчас шкільної забави. Все те, що він знає про себе як дорослий, повторяє тільки за пасажирами, які з'ним їхали; вони казали, що він назвав себе інженіром, жонатим, що має двоє дітей, володіє кількома мовами і їде в Сіям. Тепер він забув усі мови, з виїмком англійської. Він нічого не памятає з того всього, що трапились від його хлопячого віку: ні про війну, ні про родину. Хто він, ще не ствердили.

— **Світова всячина.** Від 1-го серпня п. р. скасовані пашпорти між Англією і Австрією. — На Сицилії відчули землетрус; населення стривожене. — Суд у Хабаровському засудив на розстріл бувш. козацького офіцира Піскунова, за його масові екзекуції та знущання над вязнями. — В Індіях підчас заворушень 8 убили, 24 ранили. — У Цюріху радить конференція про оборону прав жидівських меншостей у ріжних країнах, скликана европ.-америк. комітетом жид. організацій. — Частина французьких резервістів у пристані Шербур збунтувалась при вантажі корабля; провідники арештовані. — Гінденбурґ має намір зріктись свого становища в день 80-ліття своїх уродин. — У фабриці будови франц. воєн. кораблів Бленвіль арештували пять чужинців як шпигунів, що підрисовували плани. — В однім нім. селі Зегоф. згоріло 2000 гусей. — За останніх пять літ авта у Спол. Державах переїхали на смерть 100.000 осіб. — Помер один із основників великого нім. фільмового тов-а „Уфа" Павль Давідсон. — Помер колись славний вагнерівський співак Пеннаріні, бувш. геройський тенор гамбурської опери.

— **Як можна було передбачити:** Адресна Книга для Торговлі, Промислу, Ремесл і Хліборобства в Польщі, видана Товариством Міжнародної Реклями, ген. предст. Рудольф Моссе, стала дуже популярною. Доказом цього не тільки те, що перший наклад зовсім вичерпаний, але і те, що число передплатників на друге видання щораз більше зростає. Тісний контакт, в який увійшло Вид-во із колами зацікавленими цією Книгою, є порукою, що вона буде точно приноровлена до потреб господарського життя. Тому радимо сферам промисловим і торговельним, щоби вони у власнім інтересі, який самі добре розуміють, порозумілись з Редакцією, Варшава, вул. Маршалковска 124, тел. 305—68 і 205—68.

Дописи.

ГОРУЦЬКО, ДРОГОБИЧЧИНА. (*Правда про вибори в селі Горуцьку.*) Подаю до відома, що допис у „Ділі" ч. 143 про вибори в нашому селі не згідний з правдою. Бо не є правдою, щоб вибори до гром. ради переведено при ужитті всяких штучок наказного війта, а зате правдою є, що в тут. селі нема від 3 місяців у загалі ніякого війта, а громадою управляє найповажніший господар в місце уступившого комісаря (котрий виїхав на парцеляцію в Бучаччину). Дальше неправдою є, щоби місцевий гром. секретар Петро Лучечко і асесор Іван Андрусик зрадили список будучих радних і тероризували виборців, бо згадані, як основателі місцевого виборчого комітету, зложеного з найповажніших громадян і при співучасти членів церковного брацтва та кооперативи, так перевели передвиборчу акцію, що вибрано до гром. ради свідомих українців, а кліка кирилників, під проводом майбутнього війта, соромно провалилась. Неправдою є також, щоб вибрано 18 радних, запідозрілих у крадіжи, або близьких кревняків. У нас вибрано 32 радних, людей чесних і свідомих, котрі в дотеперішній своїй праці на полі освітно-культурному дали докази своєї свідомости в національному дусі. Між ними є бувший управитель громади Андрусь Андрійчик і богато радних з часу Української Влади з 1918 і 1919 р. — *Петро Лучечко*, гром. секретар і книговодець кооперативи „Згода" в Горуцьку.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Подяка.

Сьогорічні духовні вправи для учительок і священичих подруг, які відбулися в днях 4-8 липня у СС. Василіянок у Львові (вул. Потоцького 95), згуртували 38 учасниць. Поступ в порівнанню з минулим роком дуже значний (тоді було нас тільки 8), але все ще далеко не такий, як би повинен бути. Мов гарний сон минуло нам тих кілька днів, ми забули на хвилю злобу дня, а занялися власною душею, для якої в році за всілякими обовязками і клопотами звичайно не стає часу. Така обнова духа кождій з нас дуже а дуже потрібна і вона нам вповні удалася, а се тим більше, що сі наші реколекції звеличав своєю участю князь нашої церкви Високопреосвященний о. Митрополит, який в прегарній науці пригадав нам, що ми все і всюди дітьми св. Церкви та що наша праця для народа тільки тоді принесе йому правдиву користь, як що буде оперта на християнських основах. Дав би Бог, щоби в слідуючім році всі наші товаришки користали з таких духовних вправ, а певно ні одна сего не пожалує. За сю велику прислугу обнови душі складаємо отсим Прп. СС. Василіянкам, Впр. провідникові о. д-ру И. Маркевичеві ЧСВВ. і прочим Впр. Отцям духовним горячу подяку і щире „Спаси-Біг!" — *Учасниці.* 97 1—1

Подяка.

Подобалося Всевишньому покликати до себе нашого Батька і Діда бл. п. о. Івана Гордієвського. Прибиті сим тяжким ударом безпощадної судьби почуваємося до обовязку зложити подяку всім, що в дни суму і горя несли нам потіху і розраду. Впершу чергу дякуємо Всеч. Духовенству рим.-кат. і вірменського обряду за участь в похороні. Дякуємо Всеч. о. Пралатові Пясецькому, Всеч. о. Пралатові Щепковичеві за провід в сумних обрядах і Всеч. духовним Отцям з Станиславівської дієцезії, які зволили взяти участь в сумних обрядах. Особливу подяку за поміч і розраду в першій хвилині нашого нещастя складаємо Всеч. о. Префектові Коновальцеві. Зокрема дякуємо Високоповажаній Пані Добродійці Стефанії Мангайм властительці дібр в Грушці за поміч та безінтересовну опіку підчас 3-літньої недуги Покійника. Дякуємо Високоповажаним Панству Гаванським за часті відвідини підчас недуги. Дякуємо Високоповажному Панству Маланюкам за відвідини хорого та потіху. Високоповажаним Панству Никифорякам за поміч в улаштованню похорону; Високоповажаним Панству Грушкевичам за теплі слова потіхи; Високоповажаному д-рові Юрієві Розенбаумові за печатливу лікарську поміч підчас довголітньої недуги; Вп. Панові Іванові Струтинському, домовласникові за віддання неоцінених прислуг. Дякуємо за участь в похоронах Хв. Брацтвам, Станиславівським українським Товариствам і тим соткам учасників похорону, що своєю присутністю причинилися до звеличання похорону. Вкінці складаємо подяку тим всім, що устно будь письменно зложили нам вислови людського співчуття,

Володислава — донька, Мирон — зять. Ярослав, Марія, Софія, Олександер — внуки. 102 1—1

Станиславів в липни 1927.

Подяка.

Волею Всевишнього відійшла від нас наша Найдорожша Подруга, Мати і Бабуся бл. п. Гонората Волосянська. В цьому важкому горю піддержали нас в першій мірі щирі слова співчуття Його Високопреосвященства кир Иосафата Епп. перемиського, котрий поручив душу Покійної ласці Предоброго Серця Ісуса. Ми віримо, що Предобрий Ісус у своїй ласці зменшить і наше важке горе а Вам Високопреосвященний складаємо подяку за так цінну вказівку, де шукати нам належить розради. — Рівнож складаємо щиру подяку Вп. п. лікареві д-ру Степанові Мацєйовичеві, який з так великою посвятою піклувався Покійною за час її безвихідної недуги. Дякуємо відтак щиро за провід і участь в похоронах Впр. і Всч. оо. дек. Грабові, дек. Карпякові, кан. Давидовичеві, кан. Сапрунові, кан. Фартухові, кан. Грицикові, кан. Лехицькому, мдек. Симкові, кат. Демчукові, кат. д-ру Вергунові, пар. Пизюреві, пар. Стецишинові, пар. Олійникові, о. Лютакові ЧСВВ. о. Кохалевичеві. Зокрема складаємо подяку Всч. о. Кулиничеві Гр. який так щиро занявся уладженням похоронів і попрощав Покійну над могилою. Дякуємо за співучасть в похоронах місцевому лат. пароховi Впр. о. кан. бар. Ленартовському враз з Всч. о. кат. Маріяном. Розрадою в нашому горю були численні і щирі слова співчуття устні як і листовні, за які складаємо Всім на цьому місці щиру подяку. Рівнож дякуємо Хв. Товариствам „Союз Українок" і Марійському за участь в похоронах і звеличання памяти Покійної вінками. Дякуємо Вп. п. Марійці Хвастищевій, яка іменем місцевого жіноцтва попрощала Покійну над могилою. Рівнож дякуємо щиро Вп. Братчикам церковним, які понесли стільки труду і занялись влаштованням похоронів. Дякуємо церковному хорові, який своєю піснею віддав останню прислугу Покійній. Наконець дякуємо Всім Вп. сокальським парохіянам і з Поторицi та всім прочим, котрі своєю численною участю вшанували память Покійної.

Рідня. 103 1—1

Сокаль 20. VII. 1927.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.